

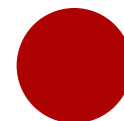

PIONIERZY EDUKACJI GLOBALNEJ

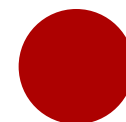
E-SKRYPT DO WARSZTATÓW DLA UCZNIÓW
Dorota Kondrat, Magdalena Bergmann
Fundacja Instytut Edukacji Kreatywnej INEK
Warszawa 2013

LICENCJA CREATIVE COMMONS

„Pionierzy edukacji globalnej. E-skrypt dla uczniów” jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz: Dorota Kondrat, Magdalena Bergmann - Fundacja Instytut Edukacji Kreatywnej INEK. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2013. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

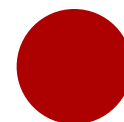

EDUKACJA GLOBALNA – ZACZYNAMY!

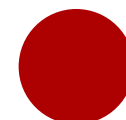

CO CHCĘ WIEDZIEĆ?

- Edukacja globalna wymaga od nas rozwijania ciekawości poznawczej. Czego nie wiesz a chciał(a)byś wiedzieć o współczesnym świecie i współzależnościach?

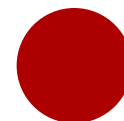

CO SIĘ SKŁADA NA EDUKACJĘ GLOBALNĄ?

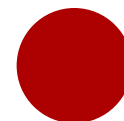
METODY EDUKACJI GLOBALNEJ

1. Rozwijanie krytycznego myślenia
2. Stymulowanie ciekawości
3. Podejście interdyscyplinarne
4. Podejście mikro-makro
5. Trzy wymiary czasowe
6. Umiejętne konfrontowanie się z kontrowersjami.
7. Konfrontacja z kwestiami dotyczącymi tożsamości.
8. Nauka przez zabawę.
9. Oparcie na osobistych doświadczeniach.
10. Korzystanie z wielorakich źródeł.

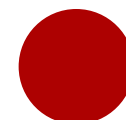

GLOBALIZACJA – CZYM JEST?

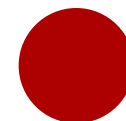
- proces zacieśniania się wzajemnych zależności pomiędzy krajami, kontynentami, regionami świata
- przenikanie się kultur vs ujednocianie się (homogenizacja) wielu obszarów życia na świecie
- obejmuje sferę kultury, gospodarki, polityki, a także środowiska naturalnego

WSZĘDZIE TAK SAMO – CZY JEDNAK TROCHĘ INACZEJ?

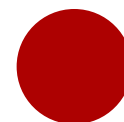

WSZĘDZIE TAK SAMO – CZY JEDNAK TROCHĘ INACZEJ?

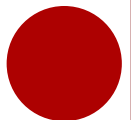
CO TO ZNACZY, ŻE...

- „zanim zjemy śniadanie i wyjdziemy z domu już zależymy od połowy świata”? (Martin Luther King)
- w jaki sposób procesy globalizacji dotyczą mnie i mojego codziennego życia?

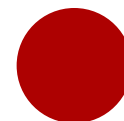
CODZIENE CZYNNOCI – GLOBALNE ZALEŻNOŚCI

- skąd pochodzą przedmioty mojego codziennego użytku?
- gdzie zostały wyprodukowane?
- jaką drogę przebyły zanim znalazły się w moich rękach?

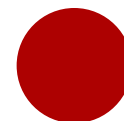
NAKARMIĆ ŚWIAT?

- w jaki sposób odbywa się produkcja i dystrybucja żywności na świecie?
- jakie korzyści i straty dla poszczególnych rejonów świata niesie?
- jakie miejsce w tym systemie zajmuje Polska? Od kogo jesteśmy zależni? Co możemy zaoferować?

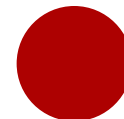
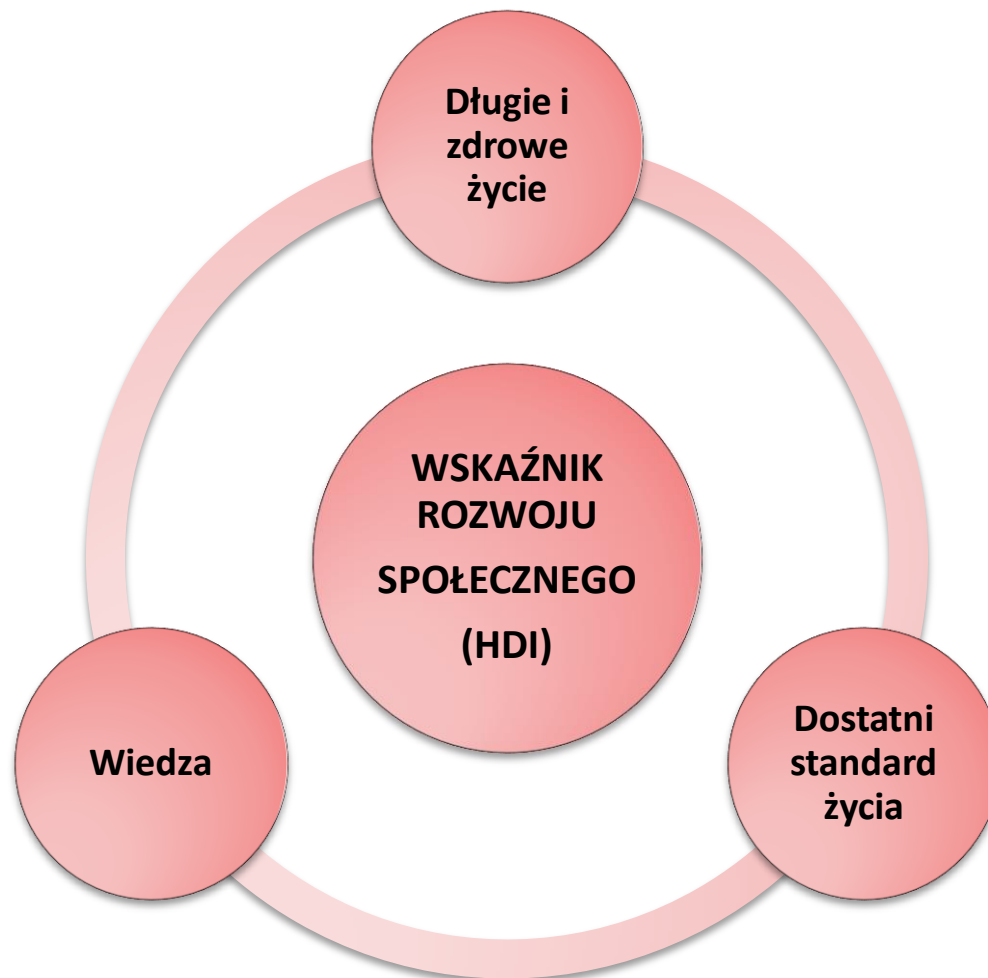

WSKAŹNIK ROZWOJU SPOŁECZNEGO

- opracowany przez pakistańskiego ekonomistę Mahbuba ul Haq'a w 1990 r.
- pomyślany jako uzupełnienie „twardych”, ekonomicznych mierników dobrobytu, które nie oddawały złożoności życia społecznego
- pozwala przyjrzeć się temu, w jaki sposób dobrobyt materialny przekłada się na jakość życia obywateli

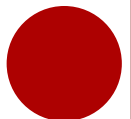

WSKAŹNIK ROZWOJU SPOŁECZNEGO

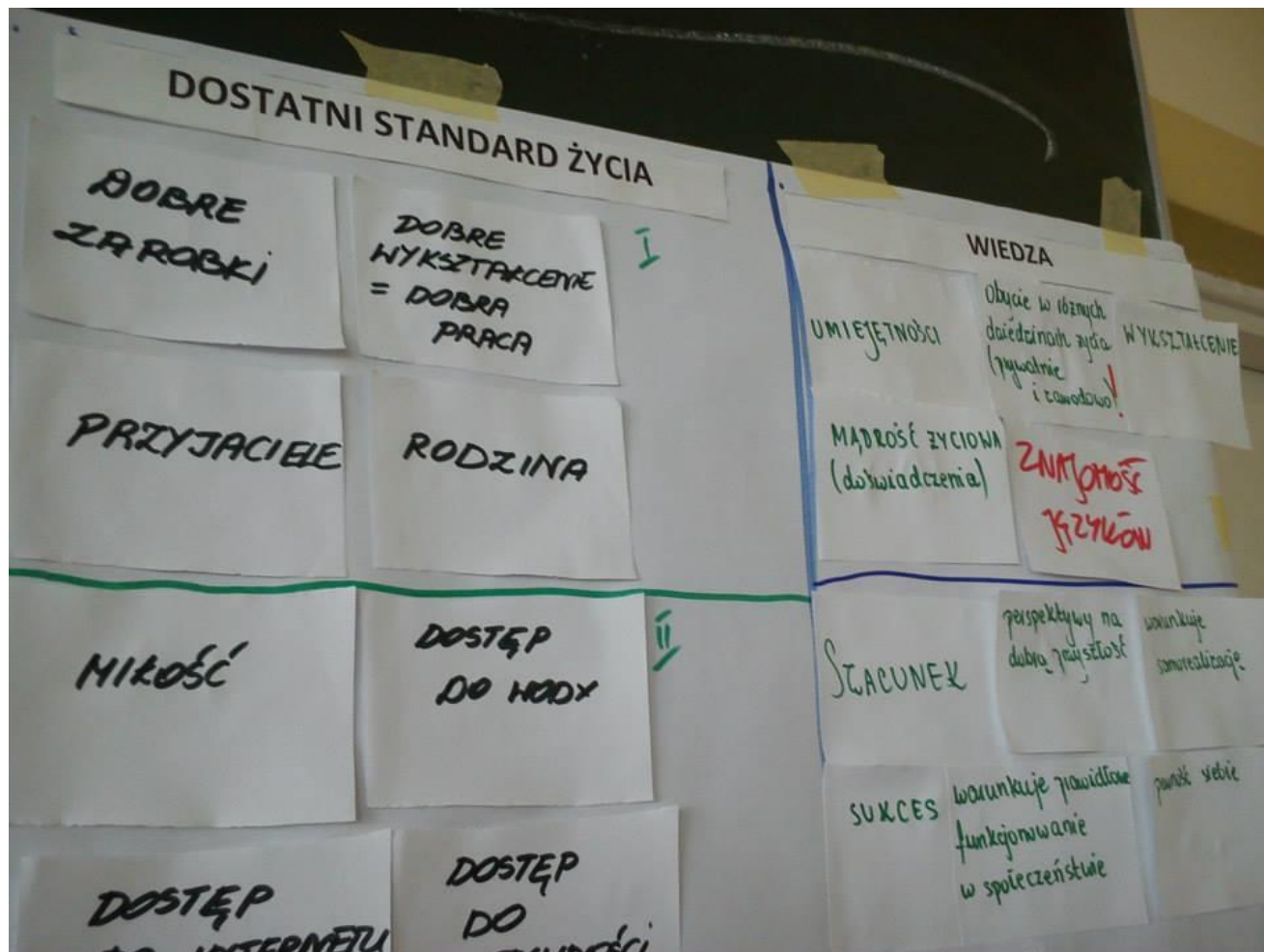

ELEMENTY ROZWOJU SPOŁECZNEGO POD LUPĄ

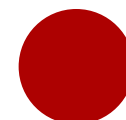
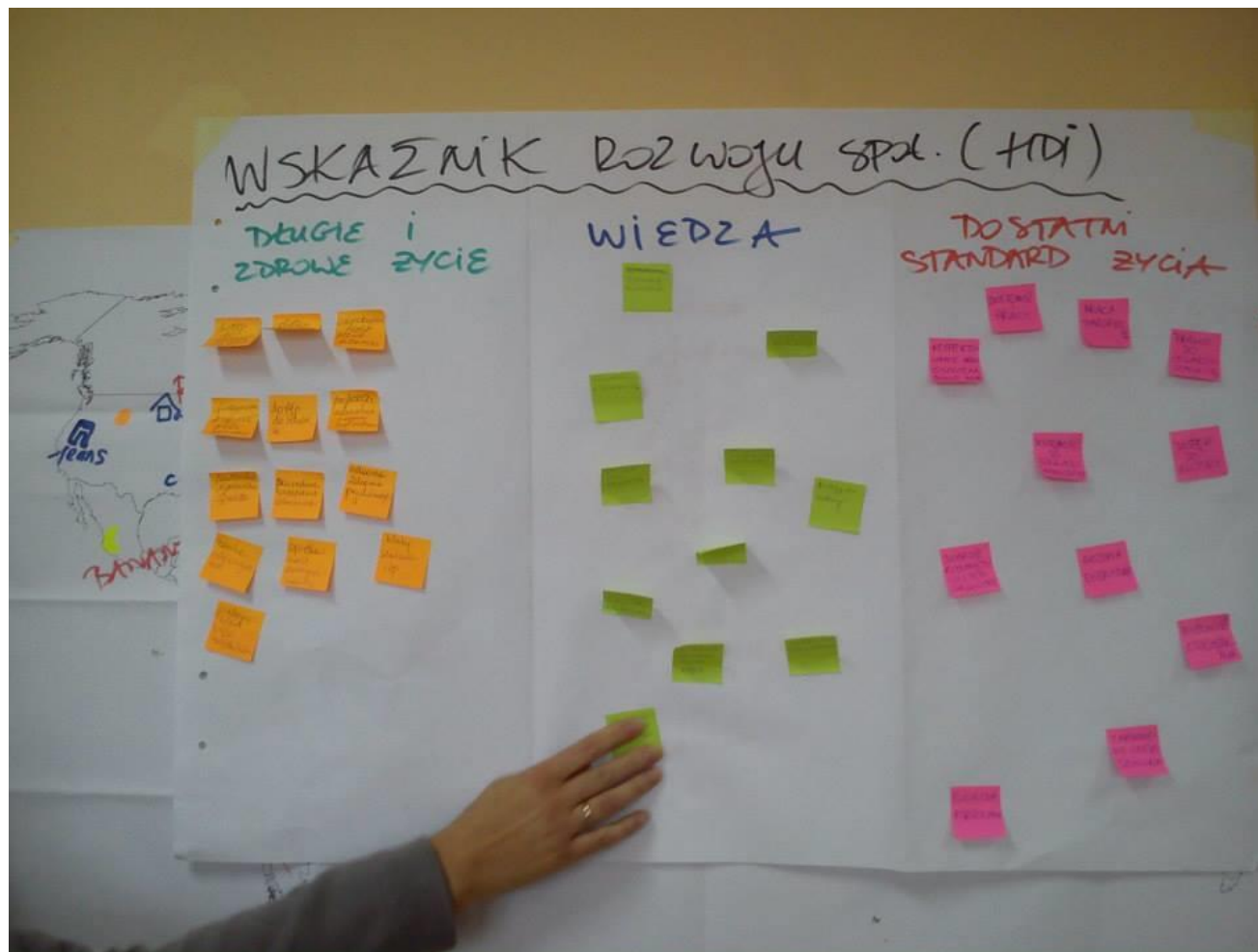
- co oznacza w praktyce każdy z elementów HDI?
- czego potrzeba, aby jednostki, rodziny, społeczności mogły z niego korzystać?
- dlaczego jest taki ważny i stanowi miarę tego, jak dobrze żyje się w danym państwie?
- z czym wiąże się niedobór albo brak danego elementu?
- w jaki sposób łączy się z innymi?

WSKAŹNIK HDI W PRAKTYCE

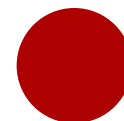

WSKAŹNIK HDI W PRAKTYCE

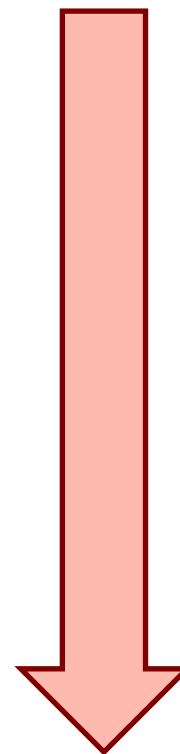
WSKAŹNIK HDI (2012): LIDERZY GRUP RANKINGOWYCH

BARDZO WYSOKI	WYSOKI	ŚREDNI	NISKI
1. Norwegia	1. Bahrajn	1. Tonga	1. Kongo
2. Australia	2. Bahamy	2. Belize	2. Wyspy
3. Stany Zjednoczone	3. Białoruś	3. Dominikana	Salomona
4. Holandia	4. Urugwaj	4. Fidżi	3. Wyspy św.
5. Niemcy	5. Czarnogóra	5. Samoa	Tomasza i
6. Nowa Zelandia	6. Palau	6. Jordania	Książęca
7. Irlandia (ex aequo)	7. Kuwejt	7. Chiny	4. Kenia
7. Szwecja (ex aequo)	8. Rosja	8. Turkmenistan	5. Bangladesz (ex aequo)
9. Szwajcaria	9. Rumunia	9. Tajlandia	5. Pakistan (ex aequo)
10. Japonia (...)	10. Bułgaria	10. Malediwy	7. Angola
39. Polska ☺			8. Birma
			9. Kamerun
			10. Madagaskar

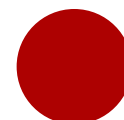

PAŃSTWA O NAJNIŻSZYM WSKAŹNIKU HDI NA ŚWIECIE W 2012 R.

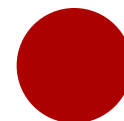
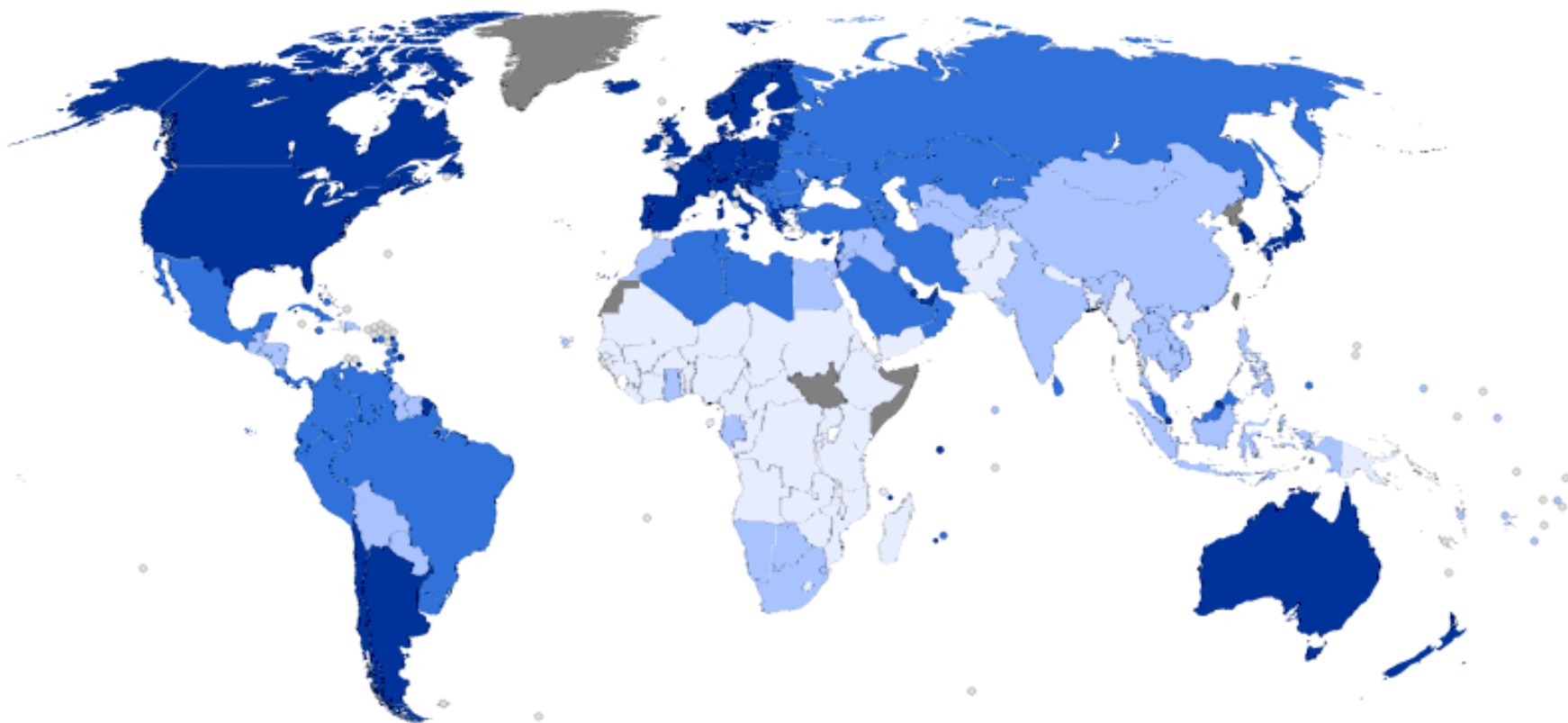
- 178*. Burundi (ex aequo)
- 178. Gwinea (ex aequo)
- 180. Republika Środkowej Afryki
- 181. Erytrea
- 182. Mali
- 183. Burkina Faso
- 184. Czad
- 185. Mozambik
- 186. Demokratyczna Republika Konga
- 187. Niger

* - miejsce w ogólnoświatowym rankingu

WSKAŹNIK HDI NA ŚWIECIE W 2012 R.

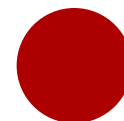
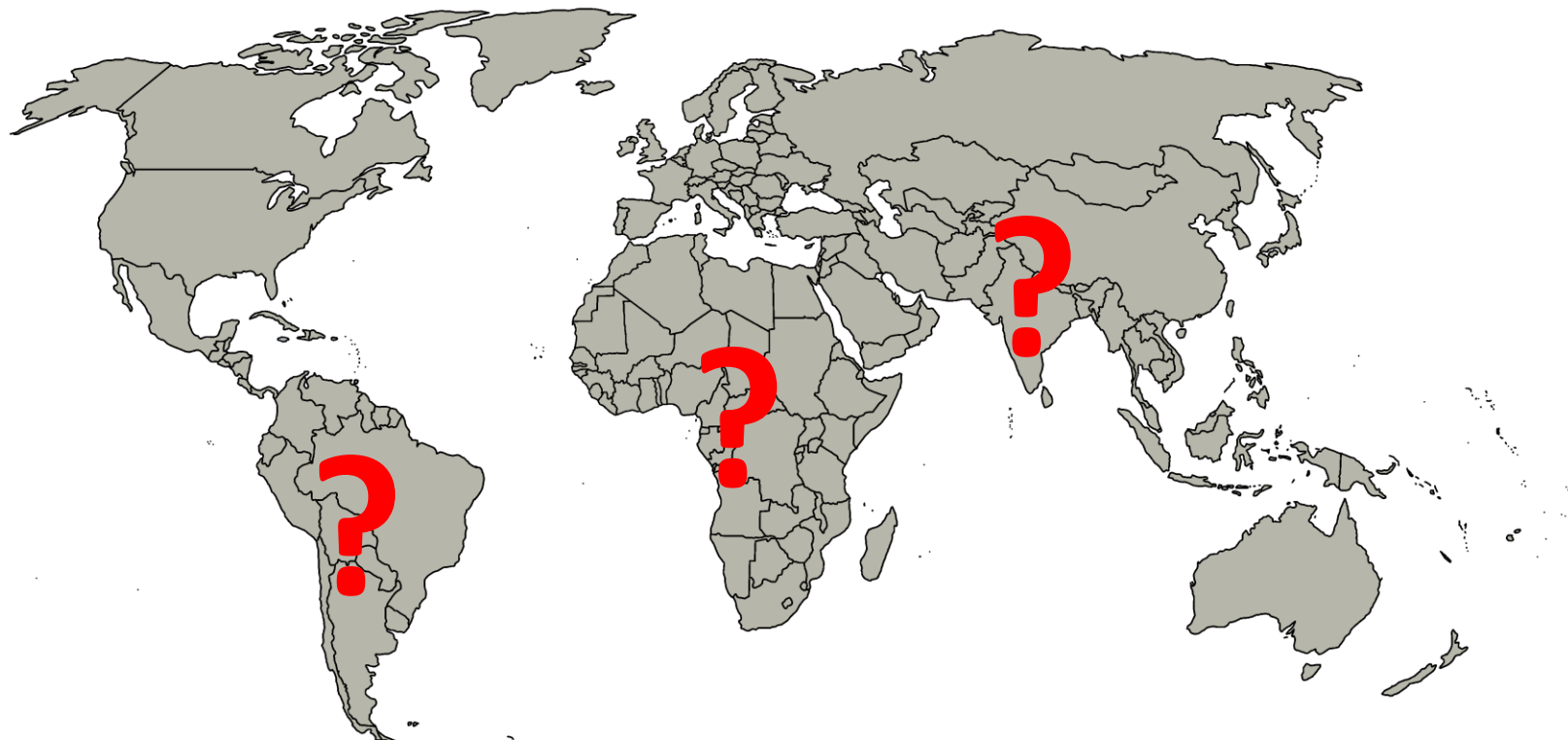

WSKAŹNIK HDI: KTO NA GÓRZE, KTO NA DOLE?

- wyniki których państw nas zaskoczyły?
- które nie stanowią zaskoczenia?
- w jakich rejonach świata usytuowani są liderzy, a w jakich reprezentanci najniższych miejsc?

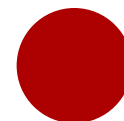

DLACZEGO GLOBALNE POŁUDNIE?

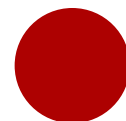
DLACZEGO GLOBALNE POŁUDNIE?

- termin odnoszący się do krajów **Ameryki Południowej, Afryki oraz części Azji**
- regiony świata odgrywające **dużą rolę w procesach globalizacji, lecz w małym stopniu mające udział w korzyściach z niej**
- **częste problemy:** nierówności społeczno-gospodarcze, ubóstwo, niski dostęp do podstawowych zasobów (np. woda, żywność), nierespektowanie praw człowieka i pracownika, konflikty i wojny domowe
- przez stulecia pozostawały **koloniami** zależnymi od dużych światowych mocarstw
- alternatywa dla terminów „Trzeci Świat”, „kraje rozwijające się”

DLACZEGO GLOBALNE POŁUDNIE?

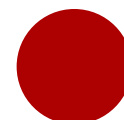
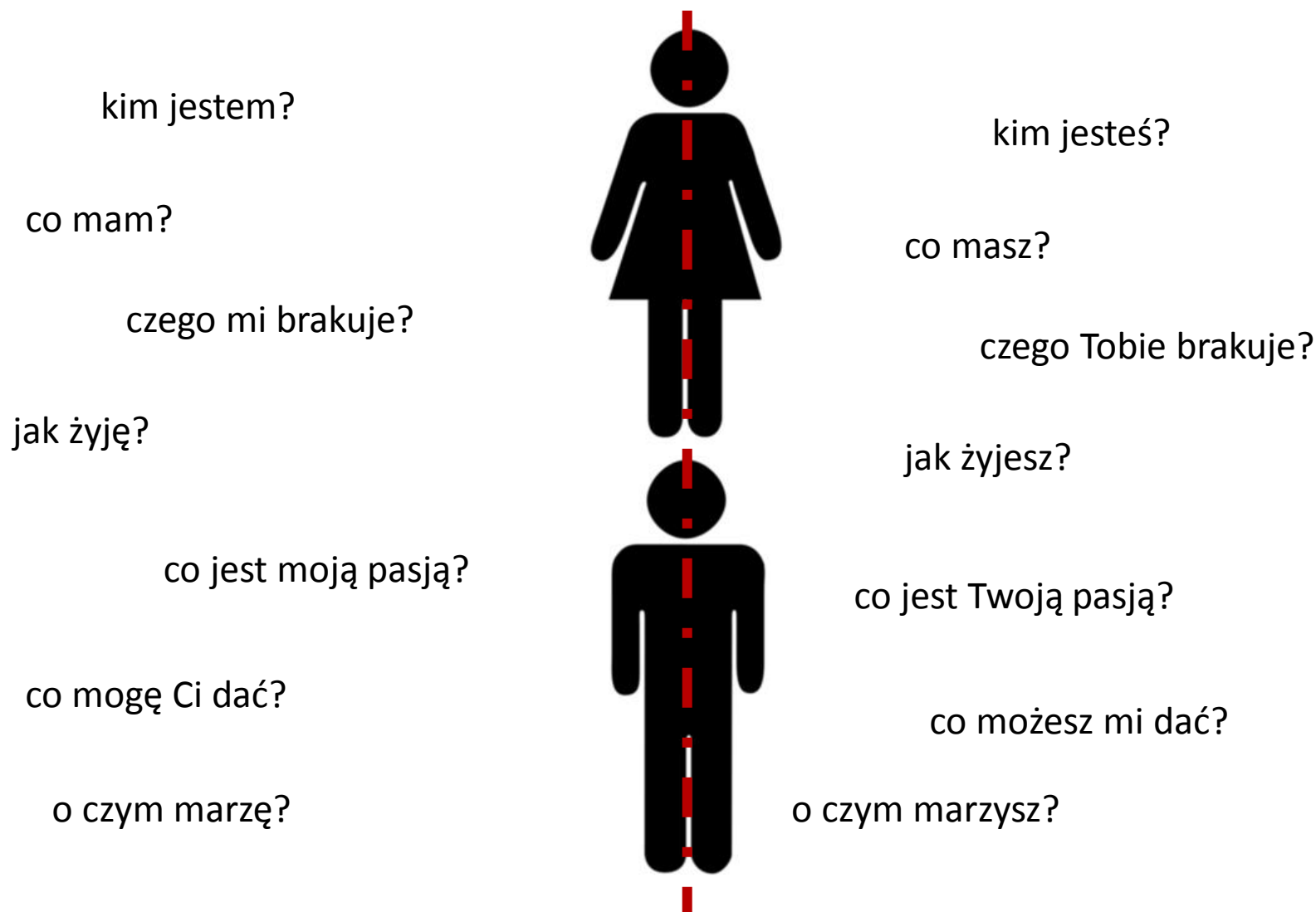
- jakie podobieństwa możemy zauważyć pomiędzy krajami określanymi jako Globalne Południe?
- jakie są problemy i bolączki ich mieszkańców?
- jakie miejsce zajmują te kraje w systemie globalnych powiązań i zależności, który opisywaliśmy?
- co różni termin „Globalne Południe” od „krajów Trzeciego Świata” albo „krajów rozwijających się”?

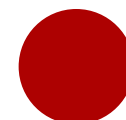
PROBLEMY GLOBALNEGO POŁUDNIA

JA I INNI W ŚWIECIE GLOBALIZACJI

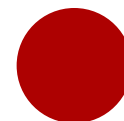

JEDEN ŚWIAT – A MOŻE DWA RÓŻNE?

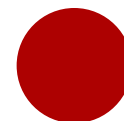

TOŻSAMOŚĆ: KIM JESTEM?

- **wizja własnej osoby**, jaką posiadamy
- **tożsamość indywidualna**: stosunek do siebie samego (kim jestem dla siebie)
- **tożsamość społeczna**: stosunek do innych ludzi oraz kultury i tradycji (kim jestem wobec innych)
- **jaźń odzwierciedlona** (jaki obraz siebie widzę w oczach innych)

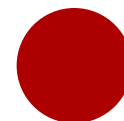

GDYBY DOKTOR JUDYM ŻYŁ W AFRYCE W XXI WIEKU, ZAJMOWAŁBY SIĘ...

STEREOTYP: BO WSZYSCY... TO...

- **stereotyp**: ogólne, uproszczone przekonanie nt. pewnej grupy osób
- oparty o informacje wybiórcze, wyrwane z kontekstu
- skupia się na pewnych faktach, ale ignoruje ich przyczyny
- trwałe, odporne na informacje podważające jego prawdziwość
- „szablon” zamiast indywidualnej oceny jednostki
- ułatwia, porządkuje poznawanie świata – pozornie!

STEREOTYPY NARODOWE „POD LUPĄ”

CECHY DEFINIUJĄCE

elementy klasyfikujące
osobę jako przedstawiciela
grupy

CECHY BEHAWIORALNE

zachowania, postawy i
poglądy „spodziewane” po
grupie

CECHY EGZEMPLIFIKUJĄCE

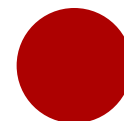
przykłady osób ilustrujących
te zachowania i postawy

PRZYKŁAD: ROSJANIN

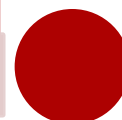
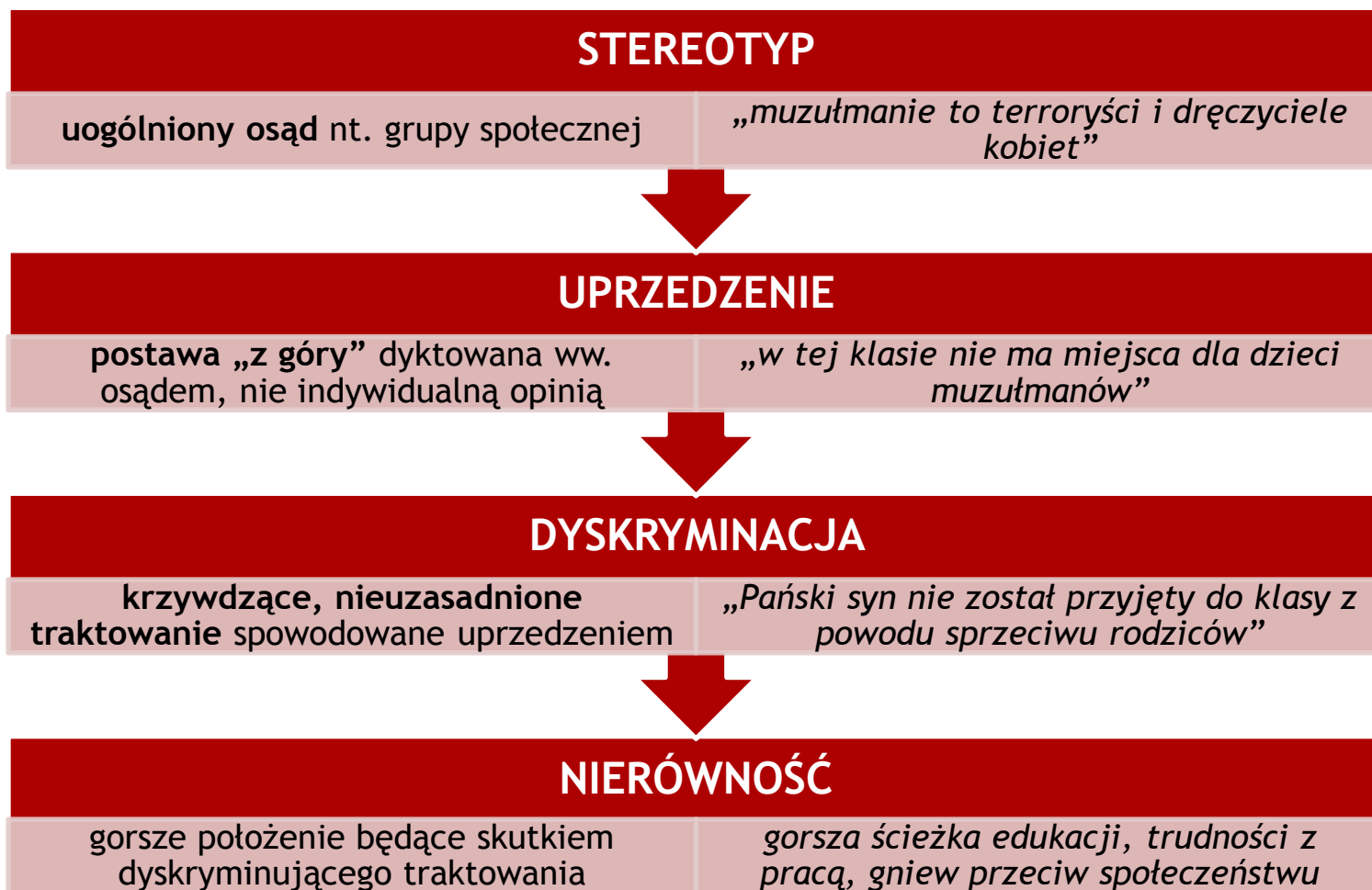
*urodził się i mieszka w Rosji,
ma rosyjsko brzmiące
nazwisko, jest obywatelem
Rosji, jest wyznania
prawosławnego, mówi po
rosyjsku*

*przekonany o wyższości
swojego kraju, wróg Polski,
szpieg, brutalny,
nieokrzesany, autorytarny,
zimny, nadużywa alkoholu,
tęskni za komunizmem, ma
zły i nowobogacki gust*

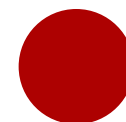
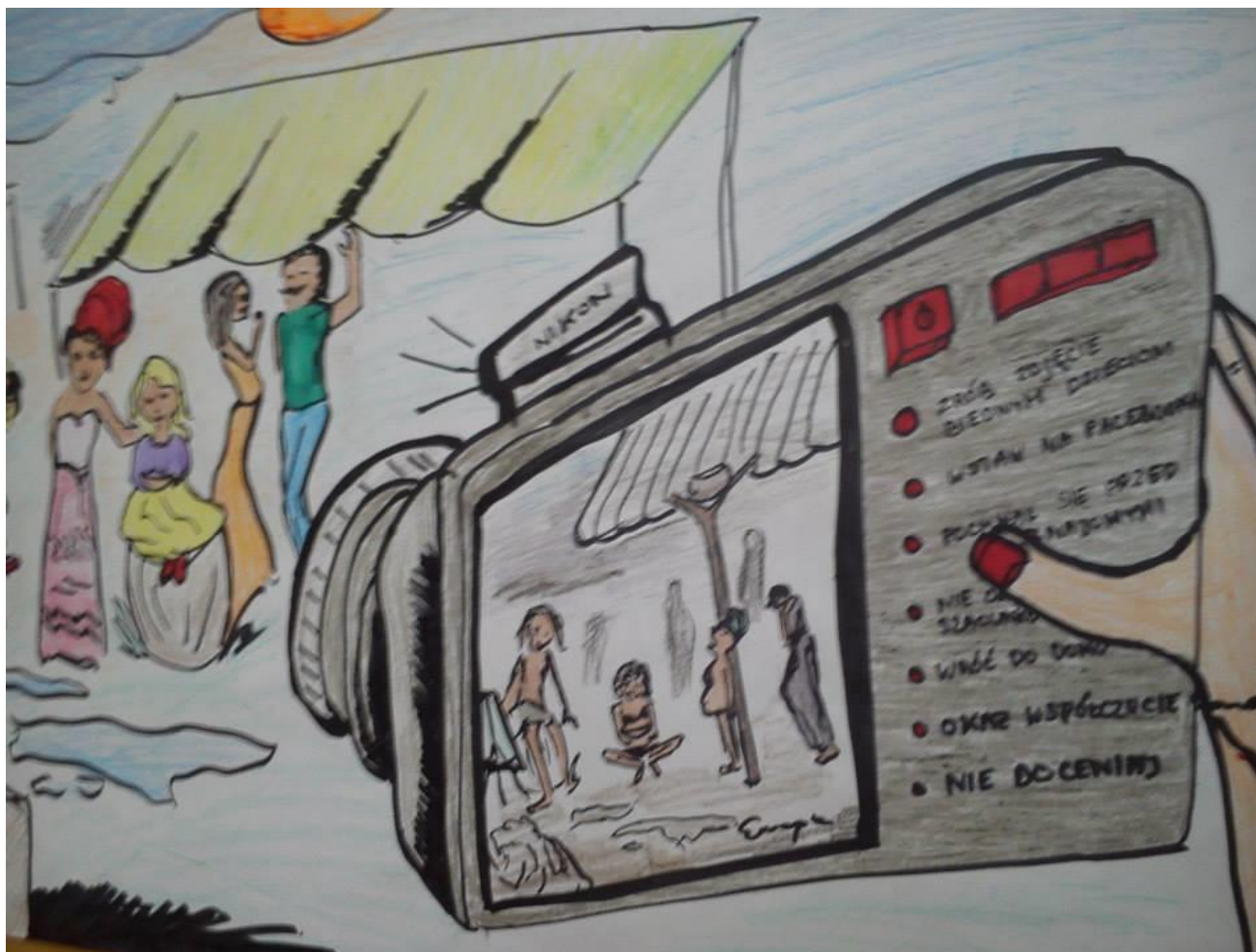
*Borys Jelcyn, Władimir
Putin, Dmitrij Miedwiediew,
Józef Stalin, Włodzimierz
Lenin*

JAK DZIAŁA STEREOTYP?

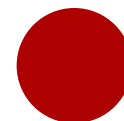
STEREOTYPY NT. GLOBALNEGO POŁUDNIA: WIDZIMY TO, CO CHCEMY ZOBACZYĆ?

PRAWA CZŁOWIEKA

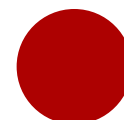
Każdemu człowiekowi przysługują pewne prawa, których źródłem obowiązywania jest przyrodzona godność ludzka. Są one:

- **powszechny** – obowiązują na całym świecie i przysługują każdemu człowiekowi
- **przyrodzony** – przysługują każdemu od chwili urodzenia
- **niezbywalny** – nie można się ich zrzec
- **nienaruszalny** – istnieją niezależnie od władzy i nie mogą być przez nią dowolnie regulowane
- **naturalny** – obowiązują niezależnie od ich potwierdzenia przez władzę państwową
- **niepodzielny** – wszystkie stanowią integralną i współzależną całość

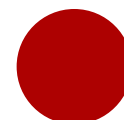
TRZY GENERACJE PRAW CZŁOWIEKA

I. PRAWA OSOBISTE - DO:	II. PRAWA POLITYCZNE - DO:	III. EKONOMICZNE, SOCJALNE I KULTURALNE - DO:
• rzetelnego sądu• własności• prawo jednego człowieka kończy się tam gdzie zaczyna się prawo innego człowieka	• obywatelstwa• uczestniczenia w życiu publicznym• czynne/bierne prawo wyborcze• zrzeszania się• uczestniczenia i organizowania pokojowych manifestacji	• ochrony zdrowia• nauki• pracy i godnego wynagrodzenia• pomocy socjalnej• rozrywki• wolności twórczości artystycznej• korzystania z dóbr kultury i ich wytwarzania

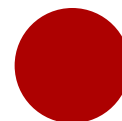
DEBATA: PRAWA IMIGRANTÓW/UCHODźCÓW

- **GRUPA I:** Dla imigrantów i uchodźców najważniejsza jest ich własna kultura, obyczaje, prawo. Państwo przyjmujące te osoby powinno je uszanować.
- **GRUPA II:** Dla imigrantów i uchodźców najważniejsza jest kultura, obyczaje, prawo kraju docelowego. Powinni je uszanować i przestrzegać.

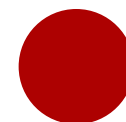
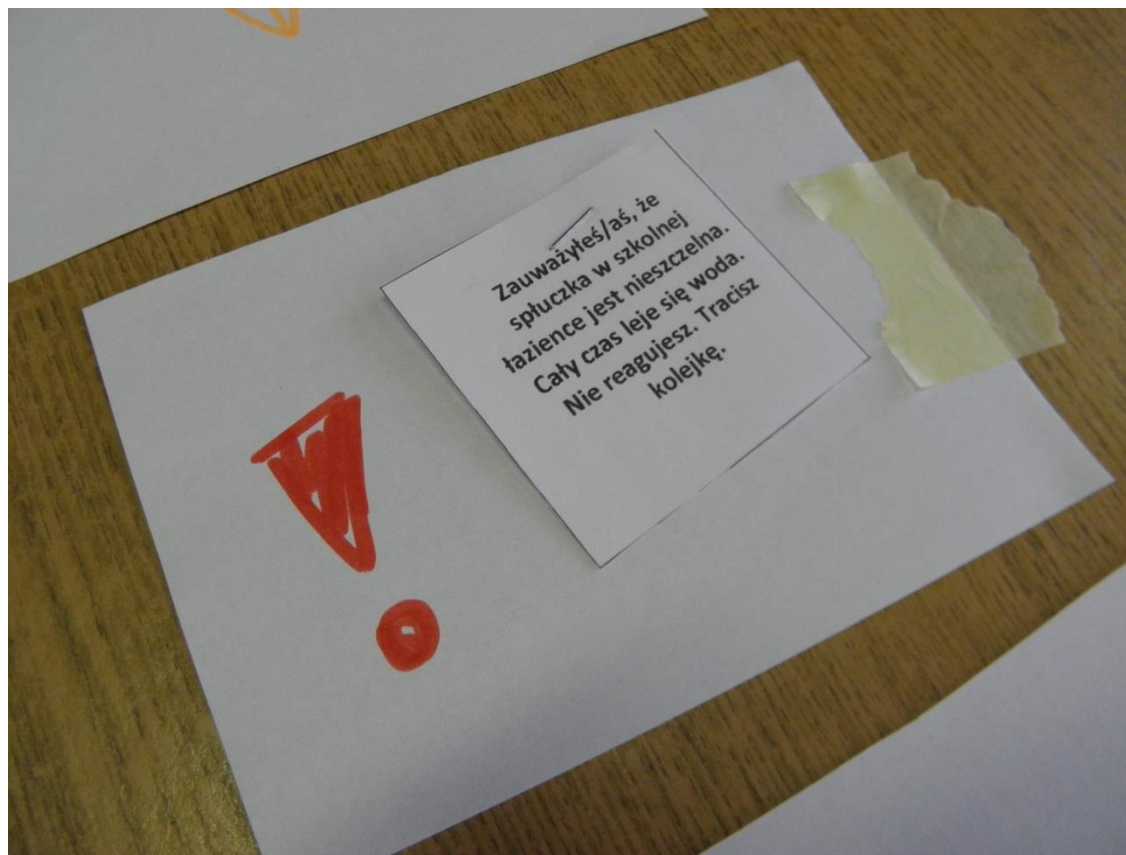

GLOBALNY DOSTĘP DO WODY

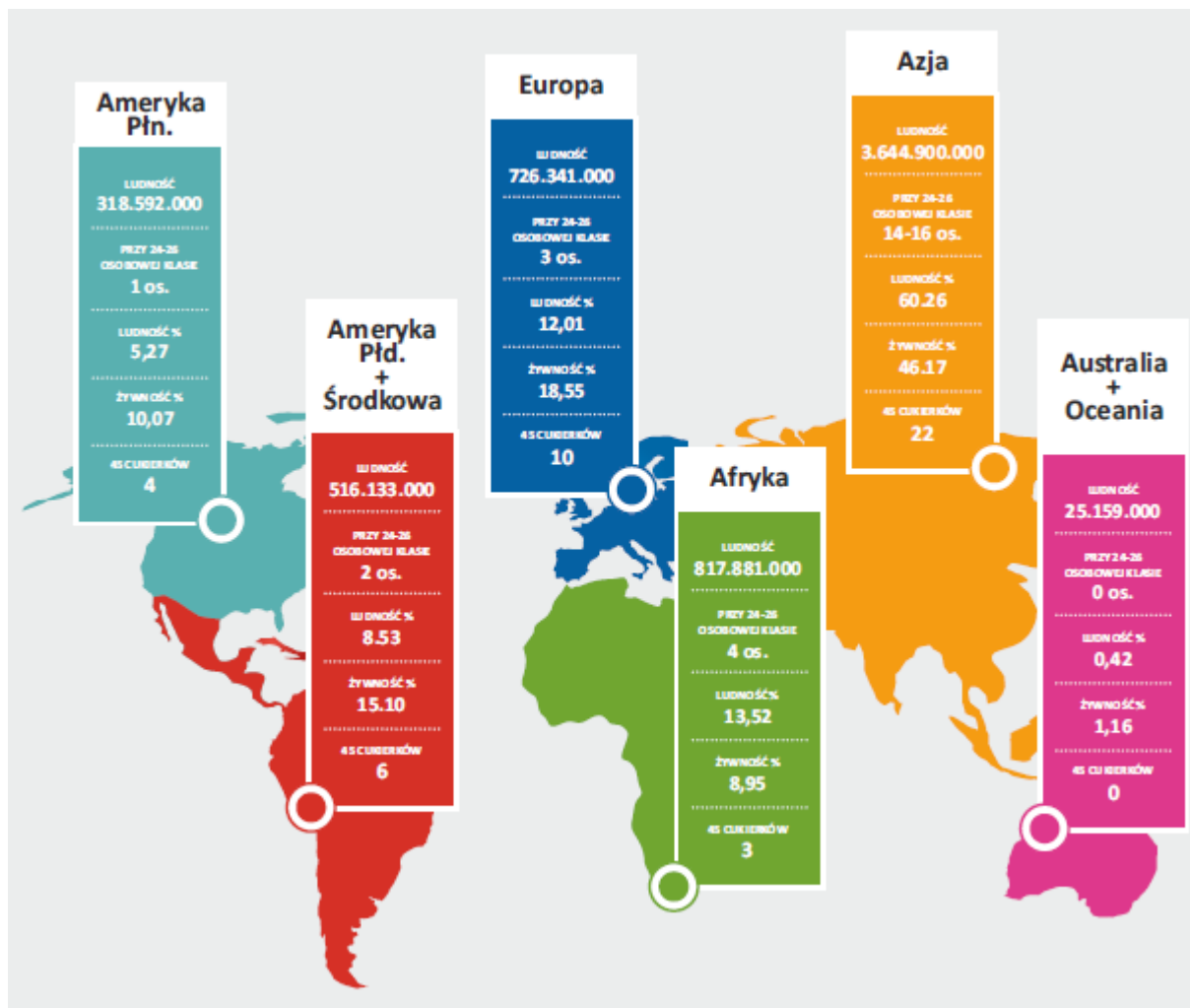
CODZIENNIE ZUŻYWAMY...	TYMCZASEM NA ŚWIECIE...
spuszczenie wody w toalecie – 10 l prysznic – 40-60 l kąpiel w wannie – 120 l zmywanie – 20 l mycie zębów – 10 l podlewanie kwiatków – 5 l pranie w pralce – 130 l	- kobiety i dziewczynki z krajów GP przebywają dziennie średnio 6 km niosąc 20 litrów wody– Europejczyk zużywa średnio 576 litrów wody dziennie– 32% wody zużywa się na higienę osobistą (prysznic, mycie zębów etc.)– co minutę umiera 7 osób z powodu niedoboru czystej wody lub z powodu jej złej jakości– 8000 litrów wody zużywa się podczas produkcji jednej pary butów– do wyprodukowania 1 tony mięsa zużywa się 5 razy więcej wody niż do produkcji 1 tony zboża

NIE REAGUJESZ? TRACISZ KOLEJKĘ!

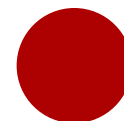
POPULACJA ŚWIATA A PODZIAŁ ŻYWNOCISCI

Źródło: „Zależności globalne. Scenariusze zajęć lekcyjnych dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych”, Polska Zielona Sieć, Warszawa 2012

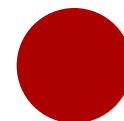
NIESPRAWIEDLIWY PODZIAŁ ŻYWNOŚCI

- Jakie fakty są Ci znane?
- Ile żywności marnuje się w krajach Globalnej Północy?
- Jakie są przyczyny takiej sytuacji?
- Jak myślisz, co oznacza idea suwerennej żywności?

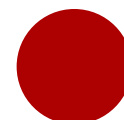

SUWERENNOŚĆ ŻYWNOŚCIOWA

- Opublikowany w 2011 raport specjalnego rzeczoznawcy ONZ ds. Prawa do Żywności podkreśla, że zarzucenie rolnictwa przemysłowego na rzecz ekologicznego przyczyniłoby się znacznie do rozwiązania takich problemów jak głód, ubóstwo, zmiany klimatu i degradacja środowiska.

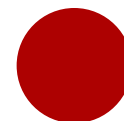

JAK POMÓC PAŃSTWOM W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYWNOŚCIOWEJ?

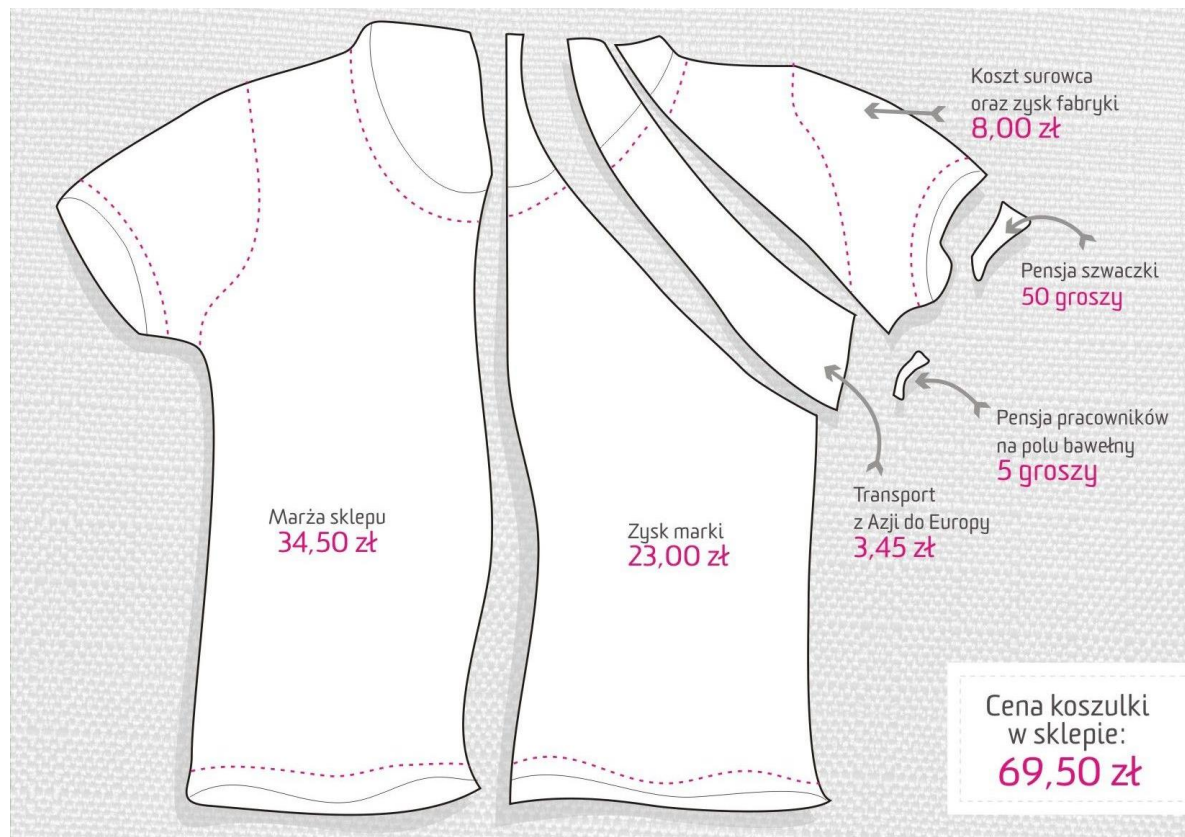

CZYM JEST UBÓSTWO?

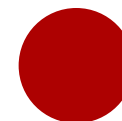
UBÓSTWO BEZWZGLĘDNE	UBÓSTWO WZGLĘDNE	UBÓSTWO SUBIEKTYWNE
• stan, w którym niezaspokojone są najbardziej podstawowe potrzeby człowieka: woda, pożywienie, dach nad głową• bezpośrednio zagraża biologicznej egzystencji człowieka (np. grozi śmiercią z głodu)• często uosabiany przez zwrot „życie za mniej niż dolara dziennie”	• stan, w którym niezaspokojone są potrzeby człowieka uważane za wyznacznik godnego życia w danym kraju i danych czasach• jego miara może być zmienna w zależności od poziomu dobrobytu w danym kraju i czasów, do których się odnosimy• przekroczenie jego granicy wiąże się z możliwością otrzymania pomocy społecznej	• stan zaspokojenia potrzeb wynikający z samooceny jednostki i jej porównania z otoczeniem• jego miara może przybierać bardzo różne wartości, ale mówi nam dużo o aspiracjach materialnych w różnych grupach społecznych

ILE KOSZTUJE MÓJ T-SHIRT?

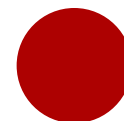

Źródło: http://cleanclothes.pl/materialy/publ_11_ilustracja_demonstrujaca_podzial_zyskow_w_lancuchu_produkcji_odziezy.jpg

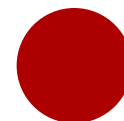
ZAGADNIENIA DO DYSKUSJI

- kto zyskuje najwięcej, a kto najmniej w łańcuchu produkcji odzieży?
- kim są osoby zatrudnione w fabrykach odzieżowych w Azji? (w oparciu o fragmenty „China Blue”)
- dlaczego upowszechnił się taki sposób ich zatrudniania i eksportu odzieży do innych krajów?
- ile kosztowałby T-shirt, gdyby wynagrodzić pracownika na zasadach obowiązujących w naszym kraju?
- co możemy zrobić jako konsumenci, klienci sieci odzieżowych?

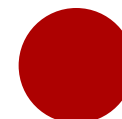

IDEA SPRAWIEDLIWEGO HANDLU

- poszanowanie praw człowieka i pracownika
- godziwa zapłata za surowiec/towar
- zapewnienie warunków do edukacji dla dzieci pracowników
- opieka zdrowotna dla pracowników i ich rodzin
- przeciwdziałanie „rabunkowej” eksploatacji ziemi i innych zasobów naturalnych
- ograniczenie użycia pestycydów i nawozów sztucznych

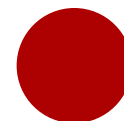

FAIRTRADE I NIE TYLKO: LOGOTYPY INICJATYW PROSPOŁECZNYCH W HANDLU

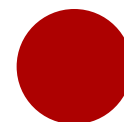

3XR: REDUCE, RECYCLE, REUSE

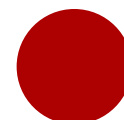
- **REDUCE:** rezygnacja z niepotrzebnych produktów, kupowanie produktów oszczędnie opakowanych lub w większych opakowaniach
- **RECYCLE:** segregacja i ponowne wykorzystanie surowców takich, jak papier, metal, szkło, plastik, tkaniny
- **REUSE:** ponowne wykorzystanie używanych przedmiotów w sposób podobny do dotychczasowego lub zmieniony (**upcycling** – ponowne wykorzystanie połączone z renowacją, przeróbką i ozdabianiem)

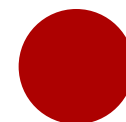
KILKA POMYSŁÓW NA UPCYCLING...

KILKA POMYSŁÓW NA UPCYCLING...

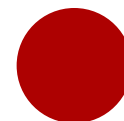

KILKA POMYSŁÓW NA UPCYCLING...

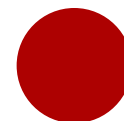
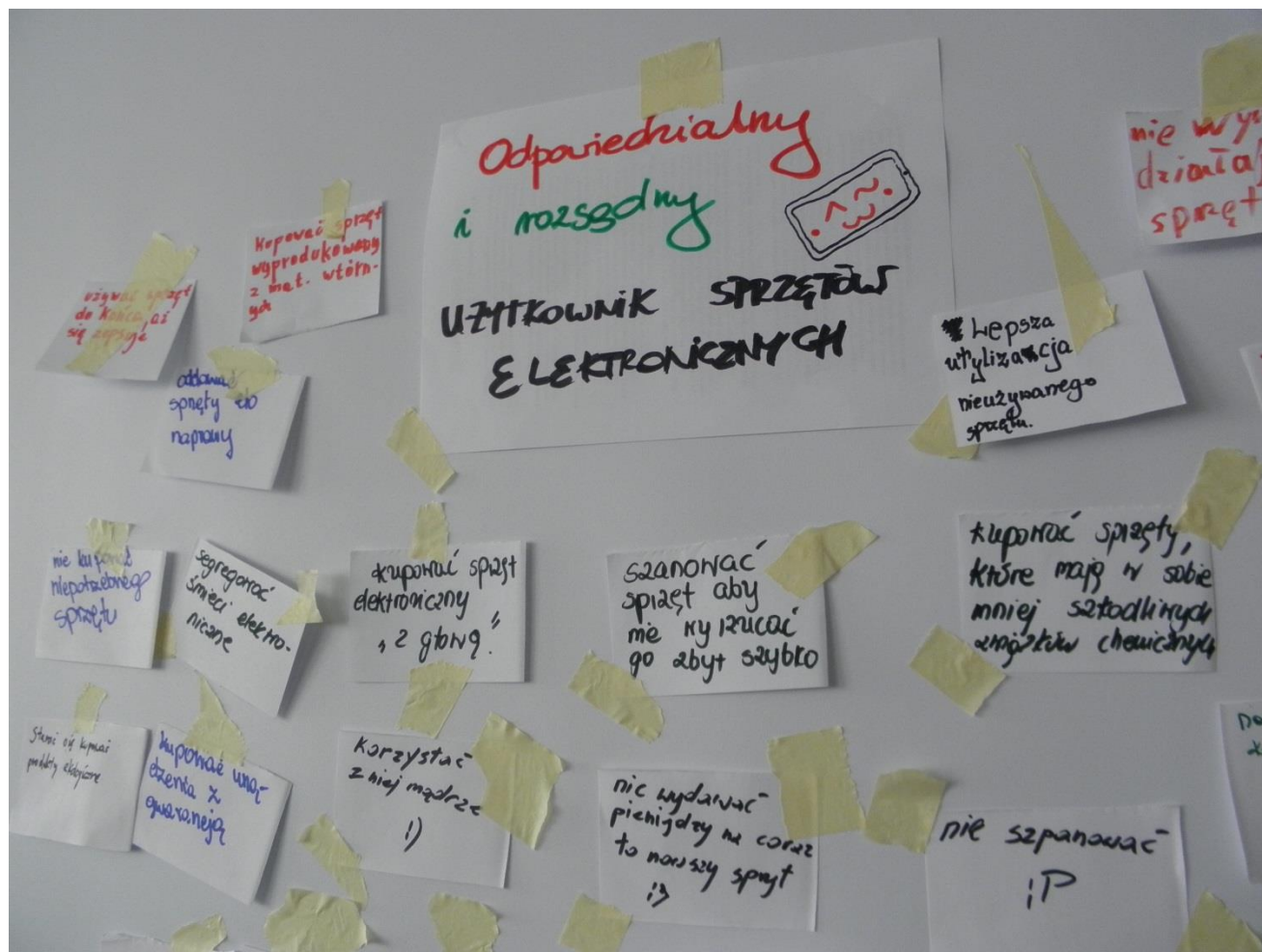

JA – ODPOWIEDZIALNY KONSUMENT

- które z omówionych sposobów na odpowiedzialną konsumpcję różnych towarów są dla mnie realne do wykorzystania?
- skąd mogę czerpać wiedzę nt. odpowiedzialnej konsumpcji?
- o czym warto pamiętać, kupując żywność, elektronikę, ubrania?
- w jaki sposób mogę ograniczyć zużycie, recyklingować i wykorzystywać ponownie różne rzeczy?
- w jaki sposób już to robię – ja i moja rodzina?

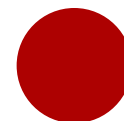
JAK ODPOWIEDZIALNIE KORZYSTAĆ ZE SPRZĘTÓW ELEKTRONICZNYCH?

MILENIJNE CELE ROZWOJU

- Zlikwidowanie skrajnego ubóstwa i głodu
- Zapewnienie powszechnego nauczania na poziomie podstawowym
- Wspieranie zrównoważenia w prawach mężczyzn i kobiet oraz wzmocnienie pozycji kobiet
- Zmniejszenie wskaźnika umieralności dzieci
- Poprawa stanu zdrowia kobiet ciężarnych i położnic
- Zwalczanie AIDS, malarii i innych chorób
- Zapewnienie stanu równowagi ekologicznej środowiska
- Rozwijanie i wzmocnianie światowego partnerstwa w sprawach rozwoju

(http://pl.wikipedia.org/wiki/Milenijne_Cele_Rozwoju)

MILENIJNE CELE ROZWOJU: DYSKUSJA

Dyskusja w oparciu o metodę 6 kapeluszy de Bono:

Niebieski – moderator (czy wszystkie głosy zostały uwzględnione, dokąd zmierza dyskusja)

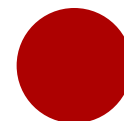
Żółty – optymista (korzyści, pozytywne aspekty)

Zielony – aktywny i poszukujący (propozycje, pomysły, innowacje, alternatywy)

Biały – obiektywny (fakty, zdarzenia, co wiemy, jakie dane musimy zdobyć)

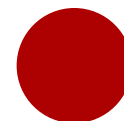
Czerwony – subiektywny (emocje, przeczucia, intuicja)

Czarny – sędzia (trudności, zagrożenia, przeszkody)

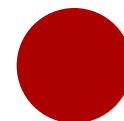
WARTO WIEDZIEĆ WIĘCEJ – CIEKAWY LINKI

- <http://globalnepoludnie.pl> – portal Akcji dla Globalnego Południa
- <http://fairtrade.org.pl> – polska strona ruchu Fairtrade
- <http://cleanclothes.pl> – kampania na rzecz sprawiedliwości w przemyśle tekstylnym
- <http://ekonsument.pl> – baza wiedzy o odpowiedzialnej konsumpcji
- <http://www.polskapomoc.gov.pl> – portal Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP nt. pomocy rozwojowej
- <http://www.teg.edu.pl> – portal Tygodnia Edukacji Globalnej
- <http://www.pah.org.pl> – portal Polskiej Akcji Humanitarnej

W skrypcie wykorzystane zostały zdjęcia wykonane w trakcie warsztatów dla uczniów:

- Liceum Ogólnokształcącego im. Marsz. St. Małachowskiego w Płocku
- Zespołu Szkół Budowlanych im. Jurija Gagarina w Bydgoszczy
- Liceum Ogólnokształcącego im. Karola Wojtyły w Łomiankach

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ! 😊

Dorota Kondrat
Magdalena Bergmann
Fundacja Instytut Edukacji Kreatywnej INEK

kontakt@inek.pl

